

GAZETA LWOWSKA.

W Poniedziałek

N^{ro.} 15.

31. Stycznia 1825.

WIADOMOŚCI KRAIOWE.

— Z Wiednia. —

Jan Karol Hrabia Hemequin de Fresnel i Curel, Jenerał iazdy i tymczasowie dowodzący Jenerał w Galicyi, został także rzeczywiście dowodzącym Jenerałem.

Xiążę Aloyzy Lichtenstein, w miejscu zmarłego Jenerała Artyleryi, Wincentego Hrabiego Kolowrat-Liebsteńskiego, zawierzyteliony na tutejszym C. K. Dworze nadzwyczajny Poseł i pełnomocny Minister Kawalerów Orderu Jeruzolimskiego, Kommandor tegoż Orderu i C. K. Marszałek polny, miał zaszczyt złożyć N. Panu swoje listy wierzytelne w Niedzielę d. 16. b. m. na osobném posłuchaniu.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Zjednoczone Stany Ameryki północny.

Oto jest istotna treść Poselstwa Prezydenta Zjednoczonych Stanów Ameryki północny do obu Izb Kongressu przy zagaeniu posiedzeń tegoż Kongressu w d. 7. Grudnia:

»Nasza ludność, rolnictwo i handel codziennie się wzmagają; pracujemy nad pomnożeniem naszych warowni i naszej siły morskiej.«

»Z naszych stosunków względnie Mocarstw zagranicznych możemy być zadowoleni, i pilnie unikamy tego, coby tak szczęśliwą zgodę naruszyć mogło.«

»Ugodą zawartą z Francją w d. 24. Czerwca 1822 względem żeglugi i handlu, ustanowiono, aby takowa trwała lat dwa, a potem jeszcze czas nieograniczony, na przypadek, gdyby żądna z obudwóch stron umawiających się takowey zrywać nie chciała. Ponieważ zaś ta ugodą obu Państwom była dogodną, zatem ma ciągle zupełną ważność.«

»Związki handlowe z Angielsko - Amerykańskimi wyspami, nie są jeszcze według życzeń naszych urządzone; atoli uczyniliśmy w tój mierze Anglii przełożenia, które mogą być przyjęte. Handel niewolnikami był także przedmiotem bardzo drażliwych z Dworem Londyńskim układów, względem prawa przezierania okrętów, któ-

rego zakaz był ważnym. Wszystkie w tój mierze ściągające się akta będą Izdom przełożone.«

»Handel nasz ze Szwecją urządzony został na stopę zupełney wzajemności; zaś handel z Rosją, Prusami, Niderlandami i Sardynią ustalony jest przez ugody opierające się na wspólnych korzyściach. Z Dworem Petersburgskim podpisana ugodą, dla utrwalenia praw naszych do brzegów północno-zachodnych Ameryki północny. Ugodą ta będzie Senatowi do zatwierdzenia przełożoną. Uwagi godna, iż sam Cesarz Alexander chciał zawarcia tój Ugody i takową w naydogodniejszym przyspieszał sposobie.«

»Wielkie odmiany zasze od dwóch lat w Hiszpanii i Portugalii, wprawdzie nie zachwiały dobrego między temi Mocarstwami, a nami porozumienia, jednakowoż opóźniły ukończenie rozmaitych rozpoczętych układów.— Senat na ostatniem swoim posiedzeniu zawyrokował, iż trzeba zasięgnąć wiadomości o skutkach, jakie sprawić mogło nasze uznanie niepodległych Państw Ameryki południowy na Dworze Madryckim. Przyjęliśmy sprawującego interesa niepodległego Rządu Brazylijskiego. Mamy pełnomocnych Ministrów przy Rządach: Kolumbijskim i Chilijskim. Równie mamy u siebie Posłów tych Państw, iakoteż Posłów: Meksykańskiego, Guatimalskiego i Buenos - Ayreskiego. Z nimi wchodziemy w układy handlowe.

»Rząd zwracał szczególnię uwagę na prawa neutralnych w wojnach morskich. Z niedostatku pewnych ustaw w tój mierze ponieśliśmy straszne klęski w ostatniy wojnie. Sądziłiśmy, że wielka walka między Francją a Hiszpanią posłuży nam do rozpoczęcia układów względem tego ważnego przedmiotu. Francya, Anglija i Rossya przyjęły chętnie nasze przełożenia; iednakże dotąd nie mogliśmy požądanego otrzymać skutku. Z resztą układy te trwać będą, i niczego się nie zaniedba, by nasi ziomkowie sprawiedliwe otrzymali wynagrodzenie.«

»Co się dotyczy naszego wewnętrznego stanu, tedy dochody nasze przewyższyły w roku zeszłym wydatki o 3 miliony dollarów. Nasz dług Stanu, który w roku 1818 ieszcze 123 milionów dollarów wynosił, czyni tylko ieszcze 79 milionów. Oprócz tego mamy 10 milionów w odwodzie iako fundusz długi umarzający. — Kroki nieprzy-

naćielskie z pokoleniami Indyjskimi nad rzeką Mississippi wciąż trwają, podczas gdy inne pokolenia cywilizują się i bron składcją.“

Podług wiadomości z Nowego-Yorku z dnia 15. Grudnia taki był rezultat głosowania na Prezidenta: Jackson miał głosów 102, Adams 82, Crawford 41, Clay 36. Razem 261. Że żaden kandydat nie miał za sobą stanowczych wiekzności, zatem do Izby Reprezentantów należy wybór z trzech najwięcej głosów mających. Sądzą, że oświadczy się za Jenerałem Jacksonem.

Wielka Brytania i Irlandya.

Kurjer z d. 6. Stycznia zawiera następujący artykuł:

»Wielki środek, iakiego nakoniec chwycił się Rząd Króla Jego Mości zawrzeć traktaty z niektórymi z Państw Amerykańskich*), odpowiada sprawiedliwéj nadziei całego Angielskiego Państwa, i nie może obce Gabinetu zastanawiać. — Już prawie dwanaście upłynęło miesięcy od czasu, iak Król Jegomość w mowie przy zgaśnięciu Parlamentu, mianéy przez upoważnionych do tego Kommissarzy, w przedmiocie tym, następującym wyraził się sposobem: »Co się dotyczy prowincyy Amerykańskich, które oświadczyły rozdział swóy od Hiszpanii, postępowanie Króla Jegomości było otwarte i stosowne, i Jego Królewska Mość zawsze udzielał swego zdania w téj mierze otwarcie Hiszpanii i innym Mocarstwom. Król Jegomość mianował Konzulów, którzy w główniejszych portach i miastach tych prowincyy mieszkać powinni dla obrony handlu Jego poddanych. Co się zaś dotyczy dalszych środków, tedy Król Jegomość zastrzegł sobie postępować w téj mierze z zupełną wolnością, iakby tego wymagały okoliczności owych krajów i interesa Jego własnego ludu. Już dawniey (w d. 31. Marca 1825 o tém podobnie mówiono). W liście P. Canninga do Sir Charlesa Stuarta z powyższéj daty był następujący text umieszczony: »Co się tycze prowincyy Amerykańskich, które się uwolniły od poddania się Koronie Hiszpańskiéy, zdaie się, iż czas i tok wypadków, odłączenie się tychże od kraju macierzystego istotnie rozstrzygły; chociaż formalne uznanie owych prowincyy ze strony Króla Jegomości iako niepodległe Państwa, tak przez różne zewnętrzne okoliczności, iak przez mniey lub więcej zaspokajające postępy w każdym pojedynczym Państwie

do porządnéy i stałej formy Rządu, mogło być przyspieszone lub opóźnione. Hiszpania wie od dawnego czasu, iakiego zdania iest Król Jmć w tym względzie. Poźniey w liście urzędowym P. Canninga do Sir W. A'Courta w d. 30. Stycznia 1824 wykazaną została oczewiście polityka, iakiey się Rząd nasz chwycił względem Ameryki. Co się tycze dalszych środków (mówi P. Canning w tym liście), których iac się ma Król Jegomość względem uznania faktycznego Rządu Ameryki, tedy rozstrzygnięcie (iak Hiszpanii i innym Mocarstwom kilka razy oświadczone) zależy powinno od różnych okoliczności, a między innymi od doniesień, iakie otrzymać może Rząd Angielski o terażniejszym stanie rzeczy w różnych prowincyach Amerykańskich. Atoli Rząd Angielski iest przekonany, iż, gdyby tak wielka część ziemi ieszcze dłużey nie była politycznie uznaną, lub nie miała pewnego politycznego związku z istniejącymi Rządami Europy, skutki takiego stanu rzeczy, dla tych Rządów będą bardzo niedogodnymi, a dla interesów wszystkich Narodów Europejskich staną się nader szkodliwymi. Z tych powodów i nie z samych zamiarów samoistnéy polityki, Rząd Angielski iest stanowczo tego zdania, że uznanie owych z pomiędzy nowych Państw, które swoy oddzielny polityczny byt faktycznie ustaliły, nie może być dłużey zwlekane. Wszystkie te dokumenta przełożone były obiedwom Izbom Parlamentu, a ztąd dawno publiczności znane. Takieto było otwarte, stosowne i stałe postępowanie Ministrów w téj ważnéy okoliczności; postępowanie, które razem Rząd Angielski zastaniać musi przeciwko podeyrzeniu, iakoby miał iakiś zamiar potajemny dla Hiszpanii i dla całego świata. Zamiary nasze były wyraźnie objawione, a wykonanie tychże zawisło było od dwóch warunków — istotnego stanu Państw Amerykańskich, i interesów poddanych Króla Jego Mości. Jeżeli co się dotyczy pierwszego punktu, rzuciemy wzrok na terażniejsze położenie Meksyku i Kolumbii, tedy nie można zaprzeczyć, że te obadwa Państwa stawiają dostateczne dowody swego ustalenia się. Widzieliśmy, iak w Meksyku tak łatwo zniweczony został zamiar Yturbidego, iak gdyby wyładował na brzegach Francuzkich w celu obalenia Rządu Francuzkiego. — W miejsce konstytucyi od prawideł odstępującej i różnorodnéy, nastąpiła inna podobna we wszystkich istotnych formach konstytucyi Ziednoczonych Stanów. Rząd zaprowadzony iest porządnie przez głos publiczny, zasiągniony w sposobie przyzwolonym od różnych Prowincyy tworzących Państwo Meksykańskie. Wybrano Prezydenta i Wice-Prezydenta, zwolano Stany, przywrócono i utrzymano spokojność; i wszystkie powinności należy-

*) Gazety Angielskie zowią je zwyczajnie „Państwami Południowo Amerykańskimi (south-american), iakby Meksyk był w Ameryce południowéj!
Przyp. Dostrz. Austr.

cie zaprowadzonego Rządu nieprzerwanie swoją postępują koleją. W Kolumbii rzeczy ieszcze bardziey są ustalone. Tam znajdziemy porządną i trwałą formę Rządu, istniejącą już od lat kilkunastu pod tym samym Naczelnikiem i przy tych samych instytucyach, które iedynie z czasem, iak tego doświadczeniem uznane ulepszenia wewnętrznego zarządu wymagały, były odmienione. Wprawdzie wojna w Peru dotąd nieprzyniosła rozstrzygniętego rezultatu, atoli postępowanie teyże takie było dotąd, iż nie tylko zgasta zupełnie obawa, by przenieść się miała w kraj kolumbijski, lecz są dobitne powody, spodziewania się szczęśliwego teyże (dla pówstańców) końca. Takim sposobem więc co się dotyczy Meksyku i Kolumbii, pierwszy warunek iakiego Rząd Jego królewskiej Mości do uznania żądał, zupełnie wykonany. Państwo te uczyniły owe zaspokajające postępy do porządnej i stałej formy Rządu, która iako potrzebne uprzednie warunki do rozpoczęcia iakichkolwiek związków między «amiami» niemi były pozożone. Czas przyszedł, kiedy uznanie ich oddzielnej polityczney exystencyi nie mogło być dłużey zwlekanem. Tak, istotnie nadszedł czas, w którym, gdy użyjemy słów Króla Jegomości w mowie zagaiającej posiedzenia Parlamentu »Interes Jego własnego ludu« wymagał koniecznie tego środka.

Związki handlowe między Anglią i Ameryką ogólnie, szczególniey zaś z Buenos-Ayres, Meksykiem i Kolumbią, są rozszerzone i szbko się powiększają. Wielka summa kapitałów w Angielskich włożona w różne przedsiębiorstwa rozciągające się na te kraie. Wielkie twarzystwa górnicze utworzone są dla obróbenia kopalni w Kolumbii, w Meksyku i w prowincyach la Plata — połow perł w pierwszym z tych Państw — i inne przedsiębiorstwa, których nie ma potrzeby wylizcząć — tworzą masę interesów angielskich, które w każdym względzie są nader ważne, iak, aby zostawione były bez opieki, która koniecznie wypadnie ze związków, iakie teraz niezwłocznie mają być rozpoczęte. Ztąd widoczną iest, że ten wielki środek, zgodnie z zasadami, iakie Rząd nasz zaraz na początku za prawidło postępowania przyjął, nie będzie dłużey odkładanym, a chwycenie się iegoż uważać potrzeba iako konieczne skutki owych zasad.

Względem sposobu tego środka wykonania, mało się da mówić. P. Warde uda się bezpośrednio do Meksyku z pełnomocnictwami dla siebie i dla P. Morier, który tam bawi, do zawarcia traktatu handlowego z tamecznym Rządem. Podobnie P. Campbell powróci do Kolumbii i łącznie z Pułkownikiem Hamiltonem, bawiącym ieszcze w Bogocie, przystąpi do układów zawarcia traktatu handlowego z Rządem Kolumbijskim.

Co się dotyczyé Buenos-Ayres, słyhać, iż już przed ostatnimi naradami gabinetowemi względem Meksyku i Kolumbii, przedsięwzięte zostały środki, które do podobnych przywieść miały rezultatów, i nie będziemy zdziwieni, gdy się dowiemy, że nasze związki handlowe z prowincyami la Plata dawniey już zatwierdzone, iak te, które z Kolumbią i Meksykiem rozpoczęto. Na koniec przywódzszy niektóre w tey mierze rzeczy wątpliwości, może nie od rzeczy będzie przypomnieć naszym czytelnikom, cośmy już w d. 20. Sierpnia r. z. donieśli. Wtedy zrobiliśmy uwagę, że iedyna formalność przy uznaniu owych Państw z naszey strony, będzie zawarcie traktatu handlowego. W tym względzie potrzeba mianować Posła Na tём iedynie zasadzać się będzie akt uznania. »

Papiery Meksykańskie i Kolumbijskie od d. 6. Stycznia mało się podniosły; na giełdzie już oddawna przewidyano tych Państw uznanie, które w okoliczności przypisać należy powolne lecz trwałe podwyższanie się ich papierów.

Królestwo Polskie.

Dyrekcya Jeneralna Poczty Króla Polskiego ogłosiła: Gdy wszelkie obrachunki pretensyi, iakie do Rządu byłego Xięstwa Warszawskiego w aktach Dyrekcji Jeneralney Poczty znajdowały się zebrane, do Kommissyi Centralney Likwidacyi; w czasie oznaczonym wraz z dowodami oddane zostały; dla zapobieżenia przeto niepotrzebney w tey mierze korespondencyi, wszystkich z epoki b. Xięstwa Warszawskiego do Wydziału Pocztowego iakie będą mających pretensye o tem zawiadomia, z tём nadmienieniem, iż kwestye w tym przedmiocie czynione, bez dalszey odpowiedzi do akt złożone zostaną. — W Warszawie d. 13. Stycznia 1825 roku, Radca Stanu Dyrektor Jeneralny Policji i Poczty A. Sumiński. Sekretarz Jeneralny Widuliński.

Turcyja.

Dostrzegacz Austriacki z d. 22go Stycznia zawiera :

— Z *Konstantynopola d. 23. Grud. i 4. Stycz.* —

Flota egipska wypłynęła w dniu 5. Grudnia ze wszystkimi okrętami przewozowemi z zatoki Marmarissa, i udała się do Kandy; podług najnowszych wiadomości stała w porcie Suda, i niezdawało się, aby zaniechać miała wylądowania do Morei. Ile wiadomo wszystkie okręty greckie powróciły do swoich portów.

Półwysep iest widownią najstraszniejszych

rozterek *). W bitwie między Włóyskiem Rządu w Naponi di Romania, a stronnikami Kolokotroniego, oprócz iego syna zginąć miało blisko 1000 ludzi. Dowódzca Staiko wzięty z innemi 60 ienćami w niewolę i postany do Naponi, atoli wypadek ten tylko ieszcze woynę tę uczynił zaćiętszą i okrutniejszą. Naczelnicy stronnictwa Kolokotroniego oblegali Tripolizę. Dowódzca w Atenach, Goura, którego w Grecyi z powodu iego despotycznę surowości bardzię się obawiają, iak iakiego Dowódczy tureckiego, i który właśnie miał przedsięwziąć wyprawę do Negropontu, przywołało go stornictwo panujące z iego 3000 ludzi do Koryntu, aby go przeciwko swym nieprzyaciółom stawić; Oblężenie Patrasu nie tylko od lądu ale i od morza zniesiono. We wszystkich częściach kraiu, panuje bez granic zamieszanie.

Właśnie w tym czasie, kiedy największe były powstania, Dytektoryum w Naponi było przy schyłku. Aby uysć epidemii, i niedoświadczyć losu Wiceprezydenta, Prezydent Konduryioti z rodziną swoją udał się do Hydry, z kąd wydał do Greków obszerną i patetyczną odezwę, upominając ich, aby zachowali spokójność a wystąpili przeciwko nieprzyaciółom wolności. Inny Członek rady wykonawczę, zwany Assimacki Fotilas, uszedł potajemnie; i wytoczono przeciwko niemu sprawę, ponieważ przez swoje uyscie, odiał innym ieszcze dwóm sposobność wydawania ważnych rozkazow. (Podług nowszych wiadomości Konduryioti opuścił Hydrę dla powróćcia do Naponi.)

Gazety Hydryockie z d. 21. i 24. Listopada (3 i 6. Grudnia) użalaia się na bezpośrednie dolegliwości wewnćrznę woyny, i obawiają się dalszych z tąd niebezpieczeństw. Do Kolokotroniego wydano uroczystę odezwę (w niektórych textach brzmi ironicznie) zaklinając go, aby śmierć iego ukochanego syna służyła mu za przykład i by dobrowolnem poddaniem się zapobiegł upadkowi oyczyzny. Inny artykuł w wspomnionem piśmie wyraża co następnie:

»Woyska ściagnione do oblężenia Patras stoją w Demestika; codziennie liczą zbiegów, a gdy w króćce nie nadejdzie płaca, tedy wszyscy powrócą do domów; a Patras pozostanie w tym

stanie iak był dotąd — Obóz pod Saloną zwinęty; woyska udały się także do Morei. — Wydatki użyte na 8 okrętów przeznaczonych do oblężenia od strony morza, przepadły; iakoteż owe 200000 piastrow, które oprócz tego wypłacono w gotowiznie Dowódcem, upoważnionym do oblężenia z lądu. Ci bowiem miasto użyć woyska i pieniądze przeciwko Patras, nadużyli ich przeciwko Rządowi.« — Poczem następnie znowu dobitne wezwanie do patriotów, urzędników Państwa, żołnierzy, matków, kapitanów okrętowych, kapitanów statków palnych i t. d. — czyli, gdy takie bezprawie będzie cierpianem, bez surowego ukarania, mogą spodziewać się kiedyś osiągnięcia wolności?»

Gazeta Hydryocka z d. 6. Grudnia opowiada, że w d. 2. t. m. korpus buntowników pod Nikitą, Stamatelopolo stanął pod Kutsopodi, atoli woysko Rządu dowodzone przez Ministra spraw wewnćrzných rozproszyło buntowników. Trzy tysiące Rumunów — wyraża daley to pismo — pod dowództwem Karatassa i Goury, spieszy na pomoc Rządowi; przybyli oni już do Koryntu, i co chwila spodziewani w Argos. Rząd chwyci się wielkich środków przeciwko buntownikom; tymczasem oblegają oni Tripolizę, która wiele cierpi.«

W d. 4. Grudnia umarł w Argos na epidemii Theodor Negri, który w pierwszych czasach powstania czynnie się do tego przykładał. Jako człowiek światły i znakomitych talentów łatwo dał się uwieść próżnę nadziei, wśród powstania ludu złożonego z ciemnych zagorzalców i prostych żołnierzy, być m sterze Rządu. Wnet poznał swój błąd. Jakiś czas zdawał się mieć istotnie największy wpływ; późnię poróżnił się ze wszystkimi stornictwami, łączył swój z Odyseusza Iosem, z którym nie lepiej się obchodziono, a na koniec oddalono go od wszystkich spraw. Pomimo iego zdolności (Stanhope zowie go najsławniejszym ze wszystkich Greków) nie mógł nigdzie ziednać sobie zaufania. Jak wiadomo przy wybuchnieniu rewolucyi wyznaczony był przez W. Portę do Paryża w dyplomatycznym poselstwie; miasto udania się tamże, wylądował w Morei i wspólnie działał z powstańcami. Niebawem stał się podeyrzany towarzyszom; iedni mieli go za nadto mądrego, inni za wiarołomnego; a wyrażania się greckich dziennikarzy względem iego śmierci dowodzą wyraźnie, iż sam pomiędzy swemi przyaciółmi został o sobie dwóyznaczne umiemanie.

*) Następnice wiadomości wyięte po większę części z gazet greckich potwierdzają we wszystkim owe, które Dost. Aust. z d. 11. t. m. podług doniesień z Korfu i Zante umieścił. (Zob. N. 8. gazety naszcy.)